

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 EGÉSZ ÉVRE 12.— K. | NEGYED ÉVRE 3.— K.
 FÉLÉVRE 6.— K. | EGYES SZÁM 60.— K.

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHITZ BÉLA
 ÜGYVED.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 BUDAPEST, IV., (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33.
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Az arany kohászatának újabb fejlődése.

Irta: Altnéder Ferenc kohómérnök, Nagybánya.

IV.

Ugyanaz a cég, mely a Burt gyors szűrőjét forgalomba hozta, Burtnak egy másik szűrőjét is készíti s ez a Burt forgó szűrője. E szűrő is egy acél hengerből áll, de itt a szűrőrámkák mintegy hozzá simulnak az acélhenger be'ső falához. E szűrőhenger forgatható s ebben rejlik az előnye más szűrőkészülékek fölött. Mig ugyanis az eddig ismertetett összes szűrőkészülékeknél, eltekintve a folytonosan működő szűrőkészülékektől, egy-egy tétel iszap szűrése után a szűrőkészülékből ki kell bocsájtani a benne visszamaradó, rendszerint nagymennyiségű folyadékot, addig a Burt forgó szűrőjében csak annyi iszapos folyadékot préselnek bele, a mennyi éppen egy szűrésre való iszapot ad s a szűrő forgatása által azt is eléri, hogy a szűrőcellák falára tapadó iszapréteg sokkal egyenletesebb, mint más szűrőknél. E körülmény az iszap kimosásánál bir fontossággal.

Leginkább hasonlít a régi szűrőajtókhoz a Merril szűrőajtója. Eltekintve a szűrő óriási méreteitől, e szűrő főleg abban tér el az előtti is használt szűrőajtóktól, hogy a kilugzott és kimosott termény eltávolítása céljából nem szükséges a szűrőt széthuzni, hanem a szűrőcelláknak sarkaiban alkalmazott forgatható csövecskéken keresztül nagy nyomás mellett vizet lehet a szűrőcellákba beszorítani s e vizsugár segítségével kimosják az egyes szűrőcellákból a bennük levő iszapot. Ha ez megtörtént, kezdőthetik újból a szűrés.

Érdekes, hogy Merril a Homestake bányának általa berendezett lugzóművében a lugzandó iszapban levő aranyat magában a szűrőajtóban oldja, a szűrőajtó töltésére pedig a szűrőház és a törőházak között levő nagy szintkülönbséget használja föl.

Ugy az aranyérc, mint az ezüstérc, törésénél nyert iszapok lugzásánál az olcsó szűrésen kívül az olcsó kaválás bir elsőrendű fontossággal. Különös fontossággal bir az olcsó kaválás az ezüstérc lugzásánál, mert mig az arany oldása legtöbbször néhány óra alatt végbe megy, addig az ezüstérceket sokszor egy hétig is kell mozgásban tartani,

mig az érc ezüsttartalmának legnagyobb része föl nem oldódott. A kaválás olcsóságán kívül egy más körülményre is kell szóban levő anyagok lugzásánál tekintettel lenni s ez az, hogy a lugzandó iszapnak nemcsak a cyankáliummal, hanem oxigénnel, illetve a levegő oxigén tartalmával is érintkezésben kell lennie s ez a körülmény szintén az ezüstérc lugzásánál jön első sorban tekintetbe. Innen magyarázható, hogy mig az u. n. Pachuca vagy Brown kádak nem lettek ismertekké, az ezüstérc cyanidlugzása nem birt tért hódítani.

A finom iszapok kaválására első időben forgó karu keverőkészülékeket használtak, későbbben a centrifugálszivattyúk kezdtek elterjedni. E készülékek nagy erőfőlhasználással jártak, de ez az aranyérc lugzásánál, hol az iszapokat mindössze néhány órán keresztül kellett mozgásban tartani nem okozott nehézséget.

1908-ban alkalmazták először ezüstérc lugzására e kaváló készüléket Mexicanak Pachuca nevű városában. Ez időtől kezdve e készülék rohamosan kezdett tért hódítani nemcsak az ezüstérc, hanem az aranyérc lugzásánál is. A Brown, vagy Pachuca agitator szerkezete mellékelt vázlatrajzból tűnik ki.

E készülék egy hosszukás (b) henger alaku kád, kupos fenékel. E kád középvonalában egy cső van elhelyezve, mely cső a kád fenekétől körülbelül 50 cm. nyire végződik s felső vége, hol a kád tetejéig ér. E cső átmérője a kád átmérőjének 1/10—1/12 részét teszi ki. E csőnek belsejébe alul egy másik, rendszerint 1—2 hüvelyes légvezető cső (c) van bevezetve. A kaváló készülék működése a következő: A mint az iszapos folyadékkal megtöltött kádba a comprimált levegőt vezető (c) csőn keresztül levegőt

szorítunk, a felfelé törekvő légbuborékok keverednek a középső csőben levő folyadékkal, annak faj-súlyát könnyűvé teszik, minek következtében a középső csőben levő folyadék emelkedni kezd s a cső tetején kiömlik. A kiömlő folyadék helyét más

folyadék foglalja el s az egész kád tartalma erős mozgásba jön. A folyadék mozgásban tartására szükséges erő nagyon kicsiny, egy 200 tonna folyadékot magába foglaló kád tartalmának erős mozgásban tartására mindössze 3,5 lóerőt számítanak. A kád méretei tetszés szerint választhatók, célszerű azonban mentől magasabb kádakat használni, mert az erőkihasználás a magas kádaknál a legjobb. A kád magassága rendszerint 3—5 szöröse a kád átmérőjének.

A legújabb kavarókészülékek közül említést érdemel a Trent és a Just kavarókészüléke és a Patterson hydraulikus agitatora. E készülékekről még korai volna ítéletet mondani, mivel még nincsenek eléggé kipróbálva, azokból az adatokból azonban, melyek az agitatorok működésére nézve eddig közöltettek, azt a benyomást nyertem, hogy e készülékek nem fogják a Pachuca kádakkal a versenyt fölvehetni.

Az iszapok lugzása terén fontos haladásnak kell még tekintenünk a különböző modern iszapsűrítőknek alkalmazását. Egy a tavalyi év folyamában megjelent „Cyanidlugzási Kísérletek“ című dolgozatomban említettem volt, hogy a finom iszapok lugzásánál mindössze két eljárás vált be, az egyik a dekantálás, a másik a szűrés.

A dekantálás abban áll, hogy a finom iszapnak és az aranytartalmu oldatnak keverékét megfelelő ideig tartó kaválás után ülepedni hagyják, a leülepedett iszap felett levő tiszta oldatot lefejtik és az aranyejtéshez adják, a leülepedett iszapot pedig aranymentes oldattal kevervén, újból ülepedni hagyják, a tiszta oldatot újból lefejtik s ezt a műveletet addig ismétlik, míg csak a további dekantálás már nem fizetődik. A dekantálással való mosás sikerére a következő körülmények bírnak befolyással: 1) Hány s. r. oldatot adunk 1 s. r. iszaphoz, 2.) Hányszor ismételjük a dekantálást, 3.) Mennyi folyadék marad vissza a leülepedett iszapban?

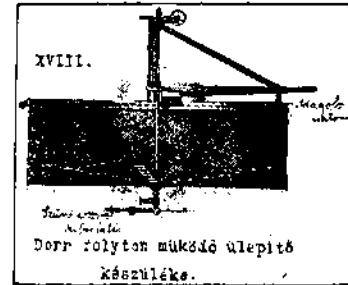
Ha az aranyejtés költségeire és a nagymennyiségű folyadéknak kezelésével járó költségekre nem kellene tekintettel lennünk, ugy a cyankálium által oldatba hozott aranynak tetszés szerinti részét, majdnem az egész mennyiségét kimoshatnánk a földolgozás alatt álló iszaphoz, a dekantálásnak sokszori ismétlése és 1 s. r. iszaphoz sok s. r. oldatnak vétele azonban tetemes költségekkel jár, miért is kívánatos, hogy a leülepedett iszapban mentől kevesebb oldatot hagyjunk, hogy ilyen módon a nagy aranykihozatalt mentől kevesebb oldatnak kezelése által érhesük el.

A dekantáláshoz első időben henger alakú kádakat használtak, később, hogy az eljárást auto-

matikussá tagyék „spitzkasten“-ekben és ülepitő kupokban végezték a dekantálást. Ugy az első, mint a második eljárásnál ritkán sikerült a leülepedett iszap víztartalmát 50 %-on alulra leszorítani, ugy, a leülepedett iszagnál 1 s. r. száraz súlyu iszapra rendszerint 1 s. r. viz esett. Legkönnyebben ment még a dolog, hol óriási mennyiségű iszapot dolgoztak föl, így p. o. Transvaalban, mert itt az iszapok ülepitéséhez óriási méretű kádakat használtak s a mély kádokban sűrűbb iszapot lehet ülepités által nyerni, mint a kevésbé mély kádokban. Utóbbi években két újabb fajta ülepitő készülék jött használatba, az egyik a Nichols ülepitő készülék, a másik Dorr ülepitője. Mindkét készülék nagyon egyszerű s azon alapul, hogy az ülepitő kádból a Nichols ülepitőjénél egy végtelen szíj segítségével kiemelik, a Dorr készülékénél egy kaparó segítségével egy szűk nyitáson keresztül a fenékről lekaparják a csak nagyon kevés vizet tartalmazó agyagszerű iszapot.

E készülékek segítségével a leülepedett iszap víztartalmát 30—40%-ra le lehet szorítani s ez által a dekantálás eredményeit nagy mértékben meg lehetett javítani. A mint az ide vonatkozó irodalmi adatokból ki lehet venni, a Nichols ülepitő készüléke nem bírt tért hódítani, a Dorr ülepitő készüléke ellenben nagy elterjedésnek örvend különösen Mexicóban az ezüstércék-lugzásánál.

(Folytatjuk.)

HAZAI HIREK.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter *Dunay* János sóhivatali ellenőrt a vágújhelyi m. kir. sóhivatalnál, jelen állomáshelyén és a IX. fizetési osztályban való meghagyása mellett, sótárnokká nevezte ki.

A vasművek részvényei. A vasgyári vállalatoknak, mint ismeretes, nagyon jól megy a soruk. Az általános gazdasági pangás és a pénzdrágaság okozta szélcsend sem árt nekik. A vállalatok nem győzik a munkát és a lelkiismeretlen üzleti politikájáról notorius vaskartel kitűnő üzleteket csinál. Erkölcsileg ugyan alaposan megkopasztották a bécsi kartel-ankéten és az osztrák parlamentben történt leplelések, az anyagi pont-ról azonban lepattantak a legsúlyosabb támadások

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek, tájolók, mintaszerű, preciziós kivitelben mint különlegesség gyártása.

(B/2268/702/685/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

is. A tőzsdei árjegyzőlapból is láthatni, milyen jól presperálnak a vasművek. A Rimamurányi részvények kurzusa a leglányháb időszakokban is emelkedő tendenciát mutat. Ma is négy koronával javult és 773 koronán zárult. A bécsi tőzsdén pedig egyenesen a vasértékek körül forog az egész üzet. Az Alpine Montangesellschaft részvényei ma elérték, sőt meg is haladták a hónapok óta megjósolt ezer koronás kurzust és 1035.50 fillérig emelkedtek. Tőzsdei emberek még emlékezni fognak rá, hogy a nyolcvanas évek végén 17 korona volt az Alpine kurzusa és a papír még tíz évvel később is pari alatt állott. Körülbelül 1900-ban kezdődött emelkedni ez a részvény, mely 180 koronával áll ma magasabban, mint egy év előtt. — A bécsi tőzsdén jegyzett többi vasérték — legalább is egyik-másik közülük — még az Alpinénél is jelentősebb áremelkedést mutat a múlt évi kurzusokhoz képest. Így a Prajer Eisenindustrie, melyet ma 3240 koronán jegyeznek, tavaly még csak 2750-en állott. A Berg- und Hüttenwerke részvénye ma 1281 korona, míg tavaly ilyenkor csak 975 korona volt.

A bányászati és kohászati kiállítás meglátogatása. Tudósítónk megbízható értesülés szerint Szatmár városa viszonzni akarván a nagybányai osztályegylet múlt évi előzékenységét — az augusztus hó 25-én megnyitandó bányászati kiállításra tömegesen külön vonattal szándékozik átrándulni. A szatmári gazdasági egyesület ez irányban már megindította akcióját.

Halálozás. A nagybányai m. kir. bányagazgatóság számvevőségének egykori főnöke, badini *Hudoba* Gusztáv pénzügyi tanácsos f. hó 1-én elhunyt.

Veszedelemes bányamunkások. Tudósítónk jelentése szerint 2-án este a keresztényfalvi szénbánya munkásai között olyan véres verekedés volt, hogy az egyik munkás revolvergolyóval találva, holtan maradt a csatatéren. Másnap délután megjelent *Schmitt* Ágoston inspekciós kapitány előtt *Lázár* János keresztényfalvi bányamunkás és panaszt emelt *Szász* András munkástársa ellen, aki a szombati verekedésben is aktív részt vett, hogy ez a verekedés óta állandóan halállal fenyegeti. 3-án reggel *Szász* henegeve mutatott egy új revolvért *Lázárnak* és azt mondta:

— Nem nyugszom addig, míg egy oláh meg nem hal.

A rendőrség természetesen előállította a veszedelemes embert, a kinél tényleg találtak egy vadonat új töltött revolvért s bár tagadta, hogy *Lázárt* fenyegette volna, elkobozták tőle a fegyvert és megindították ellene az eljárást.

Uj közsételep. *Boronkay* Jenő Sárkány és Kőbölkut községek határának területére megszerezte a köszönkutatási jogot s a tulajdonos községi lakosokkal a szerződést meg is kötötte. Az esztergomi káptalan kiscsévi szenterületének kiaknázási jogát átruházta az Esztergom-szászvári köszönbánya társulatra, míg az epöli szenterületét *Schwarz* Adolf vállalkozó epöli szenterületének kibővítésére, nevezett vállalkozóra ruházta át. *Schwarz* Adolf

Nagysápon nagy eréllyel folytatja furásokat, amellyel már 600 méterig haladtak s igen jó minőségű szenet találtak. A termelés nagyon jónak mutatkozik.

Közgyűlés. A Borsódi Bányatársulat ez évi rendes bányatársulati közgyűlését szeptember hó 3-án tartja Rudabányán.

Nay és Róna, ez az ismert jónevű budapesti cég, modernül berendezett és látványosságbanemő iroda- és üzlethelyiségeit *V Alkotmány-utca* 4. sz. alá helyezte át.

A Lapp-féle r.-t. reorganizálása. A Lapp-féle mélyfúróvállalat a minap tartott rendkívüli közgyűlésén rektifikálta azon megállapodásokat, amelyek Lapp Henrik ascehrslebeni cég és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank között a vállalat átvételére vonatkozólag létrejöttek. A társaság új mérlege már az új státus adatain épült fel és ezen oknál fogva sem veszteségi, sem nyereségi egyenleget nem mutat ki. A Lapp r.-t. most a Kereskedelmi bank és a Leszámitoló bank vezetésével fogja működését a reorganizált alapon folytatni.

A marcheggi gép és vasüntöde *Hinsenkamp* László mérnök eddigi képviselőjét, a gyár most berendezett lerakatának (*V. Sziget-u. 4.*) vezetőjévé léptette elő.

Telesszky pénzügyminiszter *Kissármáson.* Marosvásárhelyi tudósítónk jelentése szerint *Telesszky* János pénzügyminiszter e hó folyamán *Kissármásra* utazik, hogy az új földgázforrást megtekintse. Az új furás a régi kutaktól háromszáz méter távolságra van és száznyolcvan méternyi mélységből tört ki a metángáz.

Bányászhalál. Verece község kőbányájában egy bányakocsi elgázolta *Mihók* János és *Fekete* Sándor bányamunkásokat. Mindketten meghaltak. A sajjóházi bernárdi bányában f. hó 1-én *Bergine* Antal, eddig ki nem derített okból, egy csille alá került, minek következtében szenvedett zuzódás folytán azonnal meghalt. A hulla boncolása még aznap eszközöltetett a rozsnyói kórházban. Szigorú vizsgálatot indítottak arra nézve, hogy terhel-e valakit felelősség.

Dinamitmerénylet egy bányatanácsos ellen. Szatmári tudósítónk jelentése szerint *Laposbányán,* *Szörgabányánál* *Hanek* Mihály bányatanácsos ellen dinamit merénylet történt. A bánya melletti házban alvó tanácsost és családját óriási dörrenés keltette fel a július 30-iki éjjelen. A nagy légnyomás kidobta ágyából *Haneket* és gyermekeit, a butorok nagyrészt eltörttek, az ablakok mind összezuzódtak, a bányatanácsosnak pedig mindkét dobhártyája beszakadt, úgy hogy hallóképességét teljesen elvesztette. A nyomozás megindult s eddig csupán az nyert megállapítást, hogy a nyitott ablakon egy dinamitbombát dobtak a lakásba. A gyanu egyébként egy elbocsátott bányamunkásra irányul. Ez különben már a második merénylet a bányatanácsos ellen.

Festékek és lakkok

megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása

KRAYER E. és TARSA BUDAPEST festék-, kence-
és lakkgyára

— Főraktár és iroda: —
V., Váci-ut 34.
„Kraye festékudvar”

Cs. és kir. udvari szállító. Ó cs. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. királyi államvasutak, állami, gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak, Budapest főváros szállító.

(B/2139/746/52/11)

Homokbányába fult gyermekek. Barabás Pál körösszegapáti földműves kilenc éves fia két társával 7-én a közeli homokbánya mellett játszottak, miközben bányaomlás történt és a lehulló kőtömegek maguk alá temették a három fiút. Mind a három halva került elő a törmelékek alól.

Uj alapítások. Erdélyi Csavar- és Vasárgyár Both és Vágó cég alatt Marosvásárhelyen Both Sándor és Vágó Sándor új csavargyárát létesítették. — Súlyom testvérek Pöstyénben vasszerkezeti gyárat alapítottak.

A hazai vasipar helyzete. A világszerte kedvező vasfogyasztás a vasipar helyzetét mindenütt kedvezővé tette, nálunk is. A hazai vasgyárak bőven el vannak látva megrendelésekkel s a vaskartell az idén 15 százalékkal nagyobb forgalmat ért el, mint a múlt esztendőben. Kérdés azonban, hogy ez a kedvező konjunktúra állandó lesz-e? Mert az utolsó hetekben a kereslet valamivel csökkent, csupán waggon-anyagban volt erősebb kereslet. A vasgyáraknak azonban van elég dolguk, hónapokra van mit feldolgozniok s a Máv. teherkocsi megrendelése s a közszükséglet folytonos emelkedése hosszú időre lefoglalja a gyárak munkáját.

Bolgár aranyak. Bulgária függetlenségének, illetőleg királysággá történt emelésének emlékére 1908. év szeptember 22-iki kelettel ellátott 5000 darab, egyenként 100 frank és 75.000 darab, egyenként 20 frank értékű arany-pénzt veret. A 100 frankosokat, valamint a 20 frankosok felét, tekintve az idő rövidségét, a bécsi pénzverőben, a 20 frankosok másik felét, 37.500 darabot a körmőcbányai pénzverőben készítik. E pénznemek a bolgár királynak 25 éves uralkodói évfordulóján, vagyis ez év aug. 2-án kerültek forgalomba. A bolgár pénznemek készítésének ellenőrzésére Karavelov István bolgár miniszteri biztos tartózkodik Körmőcbányán.

A tárgyas-környei szénterületek eladása. Értesülésünk szerint Genfben „Société Anonyme des Charbonnages de Környe“ cég alatt 6 millió korona alaptőkével részvénytársaság alakult a Tatabánya melletti tárgyas környei szénterületek kiaknázására. A vállalat mindeddig a kezdet nehézségeivel küzdött, úgy, hogy a svájci alapítók és fő részvényesek kimondották a fölszámolást. A fölszámolás haladt a rendes uton, de ennek véget vetett a tatabányai közjegyzőnél július 24-én megtartott árverés, amelyen 20.000 koronáért kelt el a teljesen investált nagy bányakomplexum, épületekkel, gépekkel stb.-vel együtt. A vevő dr. Kardos Samu, aki — értesülésünk szerint — Hauser Lipót többszörös milliomos, bécsi főkereskedő részére vette meg a komplexumot. Itt említjük meg, hogy Hauser Lipót azonos azzal, aki legutóbb is nagy birtokokat vett Magyarországon.

Cégjegyzési hírek. Frank Aladár gépészmérnök üzleti telepét VIII., Bezerédi-utca 5. szám alá helyezte át.

Zsolnai cement- és mészgyár r.-t.-nak azon határozata, melylyel 15.000 darab egyenként 200 korona névértékű előmutatóra szóló új részvények kibocsajtása által a társaság eddigi alaptőkéjének 3.000.000 koronával való felemelését határozta el, bejegyeztetett.

Első magyar kábelgyár **Perci és Schacherer r.-t.-nak** 1912 április 15-én tartott rendes közgyűlése által elhatáro-

zott alapszabály módosítása, bejegyeztetett. Ezen módosított alapszabályok szerint: A társaság cégének évi nyereség-jegyzése olyképen történik, hogy a magyar, német, francia vagy angol nyelven bárki által írott, nyomtatott vagy bélyegzővel előnyomott társasági cég alá, együttesen vagy két igazgatósági tag vagy egy igazgatósági tag és egy cégjegyzési jogosultsággal felruházott társasági tisztviselő a budapesti kir. ke. eskedelmi és váltótörvényszéknél bejegyzett névalírást illeszti.

Magyar-német kovaföld r.-t. Ezen vállalatnál dr. **Aczél János** társulati tisztviselő cégjegyzési jogosultságának megszűnése, bejegyeztetett.

Apollo kőolajfűtő gyár r.-t. iroda és üzleti helyiségeit V., Nádor-utca 16. szám alá helyezte át.

Walla József cementárugyár r.-t., dr. **Reisch Richard** és báró **Mac Nevin O'Kelly de Auhrim** Ferenc igazgatósági tagjainak ebbeli minőségét és cégjegyzési jogosultságát bejegyeztette.

Beocsini Cementgyári Unió r.-t.-nak f. évi április hó 11-én tartott rendes közgyűlése által elhatározott alapszabály-módosítások bejegyeztettek. Ezen módosított alapszabályok szerint az alaptőke 4000 darab 200 korona névértékű, előmutatóra szóló új részvénynek kibocsajtása által 800.000 koronával felemeltetvén: a részvénytársaságnak tényleges alaptőkéje: 8.800.000 korona, mely 44.000 darab, egyenként 200 korona névértékű előmutatóra szóló részvényre oszlik.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

A felsősziléziai vaspiac. Breslauer jelentések szerint ércben és nyersvasban hiány mutatkozik, mert nemcsak a belföldi fogyasztás, hanem a kivitel is emelkedett s emellett a kiviteli árak, különösen a rudvasé, majdnem ugyanazok, mint a belföldi árak. A forgalomra zavarólag csak a kocsihiány hat.

A nyersvaspiac hangulata szilárd volt, mert a szindikátus csak kevés árut bocsátott eladásra, miután még csak most fogja a második félévi árakat megállapítani. A jobb minőségű áru hiánya április hónapban nagyon érezhetővé vált. A szalagvasnál és hengerelt vasnál 4 havi szállítási határidőt is kértek, mert a gyárak nyersanyag és munkás hiányában a termelést nem képesek fokozni. A vasérc kereslete az árak emelkedése mellett állandóan élénk volt.

A hengerelt csőkartell létesítésére irányuló törekvések meghiusultak ugyan, de azért a Mannesmann-csővek előállításával foglalkozó gyárak néhány nagyobb csőhengerművel mégis meggyezésre jutottak s az árakat megszilárdították. Megjegyzendő, hogy a megrendelések legnagyobb része a belföldről érkezett. A nyersanyag megdrágulása április hó vége felé tartózkodóvá tette az eladókat, aminek az lett a következménye, hogy a készáru ára megszilárdult.

MŰSZAKI és GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyúk minden célra. Tűzoltó fecskendők. ∴
Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árak minden célra.
Kénolajok, tisztítógyapot, gépszijak. Robbanámentes acetylen bányalámpák.

Telefon 153-11.
168-00.

(B/3148/731/52)

MOTOROK.

A kiviteli viszonyok az amerikai verseny gyöngülése folytán javultak s Argentínából, Ausztráliából, Braziliából, Chileből és Keletáziából nagyobb megrendelések érkeztek be. Magyarország és Ausztria különösen mozdony- és forraló csövet hozatott nagyobb mennyiségben. A készletek nagyon megcsappantak.

A hengerelt vas árát április hó közepén emeltek s tonnánként a következőképen jegyezték: folytvas 165, hegesztett vas 180, durva pléh 175, finom bádóg 190, selejtáru 145 márka. Vasgerendát 67.000 tonnát vittek ki, minek folytán az árak 5—6 márkával emelkedtek tonnánként. Szerkezeti vas is több kelt el, még pedig magasabb árak mellett. A szállítási határidő 10 hét. Az apróvaspiac forgalma szintén kielégítő. Az árak, tekintettel a nyersanyag és félégyártmány drágulására, emelkedtek. A szerszámgyártásban rendkívüli élénkség uralkodik s itt-ott 3 havi határidőt is kérnek a gyártak. Nyersanyag hiányában az eladók tartózkodók s 5—7%-kal magasabb árakat kérnek.

A csavarszükséglet annyira emelkedett, hogy az árakat kétszer is fel kellett emelni. A szeszgyáraknak sok dolguk volt. A szegecs árát 168—172 $\frac{1}{2}$ márkával fizették meg tonnánként. A reszelőipar forgalma annyira fellendült, hogy a külföld megrendeléseit csak itt-ott teljesítették. A fűrészgáraknak is elég megrendelésük volt. A butorvasalás árát 5%-kal felemelték. A késesipar sém panaszkodott.

A drótpiac nagyon élénk volt, mert nemcsak a belföld, hanem a külföld is elárasztotta megrendelésekkel. A külföldre 118—125 márkával szállították tonnáját. A kereskedőknél alig vannak készletek. Az ócskavas forgalma rendkívül élénk volt s az árak általában emelkedtek, különösen az azonnali szállításoknál. A belföld nagy szükségletére való tekintettel, külföldre keveset szállítottak, sőt inkább többet hoztak be onnan, mint tavaly. A behozatal az év első negyedében 60.091 tonnára rugott a megelőző év hasonló időszakának 47.239 tonnájával szemben. Az árak minőség szerint 53—70 márka között ingadoztak.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Allgemeiner Bergmannstag, Wien 1912.

Das bereits veröffentlichte Programm des Allgemeinen Bergmannstages soll eine beachtenswerte Erweiterung erfahren: wie verlautet, nimmt die k. k. Regierung einen Empfang der Kongressteilnehmer in Aussicht.

Um aufgetauchte Zweifel zu beseitigen, bringt das Komitee zur öffentlichen Kenntniss, dass Sonder-einladungen zum Besuche des Bergmannstages an Einzelpersonen, abgesehen von den wenigen offiziellen Ehrengästen, nicht ausgesandt werden. Der in den Fachblättern veröffentlichte und den Fachverbänden übermittelte Aufruf, der an die Berg- und Hüttenleute des In- und Auslandes die herzliche Einladung richtet, sich mit ihren Damen an der Tagung recht zahlreich zu beteiligen, vertritt vielmehr die Sondereinladungen. — Anmeldungen zur Teilnahme sind an das Komitee des Allgemeinen Bergmannstages, Wien I., Nebelungengasse 13, zu richten. Der Teilnehmerbeitrag, welcher für Herren mit K 15.—, für die sie begleitenden Damen mit K 10.—, festgesetzt wurde, ist dem Komitee zugleich mit der Anmeldung zu übermitteln.

Bekanntlich werden die an dem Kongresse teilnehmenden Herren zur dauernden Erinnerung an denselben mit einer vom akademischen Bildhauer Hans Schaefer entworfenen Plakette beteiligt werden. Die in Bronze gegossene und auf Marmor montierte Plakette bringt Motive aus dem Bergmannsleben zur künstlerischen Darstellung. Um auch jenen Fachgenossen, welche an dem Besuche des Bergmannstages verhindert sind, den Bezug dieser Plakette zu ermöglichen, lässt das Komitee eine über die voraussichtliche Anzahl der Teilnehmer hinausgehende Zahl von Exemplaren herstellen. Die hienach erübrigenden Stücke werden zum Selbstkostenpreis (ca K 10.— pro Exemplar) abgegeben werden. Da die Plakette voraussichtlich dem regsten Interesse der Kunstliebhaber begegnen wird, empfiehlt es sich, Vormerkmale auf den Bezug derselben beim Komitee ehestens einzubringen.

Ganz & Co.—Danubius-A.-G. Diese Werke, das grösste Fabriksunternehmen Ungarns, die sich durch den Absatz ihrer Fabrikate in alle Erdteile einen geachteten Platz unter den „Weltfirmen“ errungen haben, planen die Erzeugung von Motoren jeder Art (speziell Diesel-Rohölmotoren) in grösstem

Földmérési mérnök kerestetik.

Földmérési és ezzel kapcsolatos térképészeti munkálatokban, valamint egyszerűbb épületek tervezésében jár-tas fiatal okleveles mérnök **azonnali belépésre** kerestetik állandó jellegű foglalkozáshoz. — Ajánlatok az eddigi esetleges gyakorlat, kor és fizetési igények megjelölésével a következő címre küldendők:

Magyar Kőrpáti Petroleum R.-T. Máramarossziget.

3219. b/886/33.

SZIVATTYUKAT és

MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B/96/714/4)

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

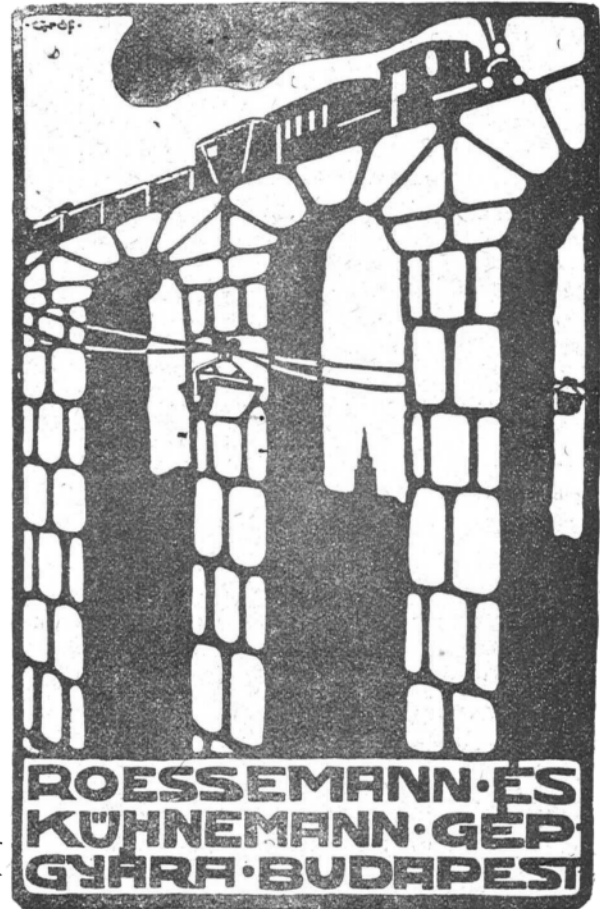
Style. Die diesbezüglichen Werkstätten wurden bereits technisch auf allermodernster Basis eingerichtet und hervorragende Konstrukteure des In- und Auslandes herbeigezogen, so dass die Herstellung des Besten in rationellster Weise gewährleistet ist. Das Hauptaugenmerk wird darauf gelegt, *neue Special-Typen* in technisch höchster Vollendung herauszubringen und den „Motor der Zukunft“ so auszugestalten, dass alle ihm heute noch anhaftenden Unvollkommenheiten beseitigt werden. An der Spitze des Unternehmens steht der frühere Professor der hiesigen polytechnischen Hochschule, Herr *Ministerialrat Emil von Asbót*, der erste Erfinder der Elektro-Akkumulatoren und auf dem Gebiete der Motorentchnik eine Fachautorität von Weltruf, ihm zur Seite als kaufmännischer Leiter der als hervorragender Kaufmann, Volkswirtschaftler und Jurist bekannte Herr *Baron Dr. Moritz Kornfeld* und diese beiden Namen bürgen dafür, dass auch der neue Betriebszweig zur höchsten Entwicklung kommen wird.

Die bosnische Eisenerzfrage. In letzter Zeit wurde über die Verwertung der bosnischen Eisenerze viel diskutiert. Die Landesregierung plant nämlich die Errichtung eines fiskalischen Eisenwerkes in Bosnien — welchem Plane der gemeinsame Finanzminister angeblich schon seine Zustimmung erteilt haben soll, wogegen — wie verlautet — die privaten Eisenwerke die Forderung aufgestellt haben sollen, dass die bosnischen Eisenerze und deren Aufarbeitung ihnen überlassen werden. Dieser den staatlichen Betrieben gegenüber eingenommene Standpunkt ist zur Genüge bekannt. Dieser Standpunkt wird denn auch vielerseits betreffs des erwähnten Planes der bosnischen Landesregierung geltend gemacht, weil — wie behauptet wird — die jetzigen Verhältnisse unter keinen Umständen die Schädigung der Privatunternehmungen durch einen solchen staatlichen Eingriff rechtfertigen. Insoweit die staatsrechtliche Lage Bosniens und der Herzegovina nicht geregelt war, war es verständlich, dass das Privatkapital sich vor Investitionen grösseren Massstabes verschloss, demzufolge war der Fiskus gezwungen, sich selbst in Unternehmungen einzulassen und in dieser Weise die wirtschaftliche Entwicklung zu alimentieren. Die Gegner der staatlichen Betriebe sind der Ansicht, dass es nunmehr keines staatlichen Eingriffes bedarf und behandeln die Frage der Verwertung der bosnischen Eisenerze aus diesem Gesichtspunkte. Diesbezüglich würden sie es für erwünscht halten, wenn die ungarische Regierung in der Dirigierung der bosnischen Eisenerze nach Ungarn eine Kompensation für die nach Österreich ausgeführten ungarischen Eisenerze suchen würde. Wir glauben, die nachteiligen Folgen der Eisenerzausfuhr nicht erst auseinander-

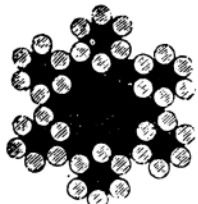
setzen zu müssen. Auch wollen wir uns nicht in die Untersuchung jener Gründe vertiefen, welche den ungarischen offiziellen Faktoren eine gewisse Passivität der Ausfuhr gegenüber aufzwingen. Wir begnügen uns damit, blos darauf hinzuweisen, dass beinahe ein Drittel unserer gesamten Eisenerzproduktion — ca. 650.000 Tonnen — nach dem Auslande geht und hiervon die österreichisch-schlesischen Eisenwerke allein 500.000 Tonnen für sich verschlossen haben. Jedenfalls ist die Regelung dieser Frage wichtig genug, um bei den, demnächst in Fluss zu setzenden Zollverhandlungen die Rolle eines Kompensationsobjekt es einzunehmen.

Aktienkapitals-Erhöhung. Die *Prager Maschinenbau-Aktiengesellschaft, vormals Ruston Bromovski & Ringhoffer* wird ihr Aktienkapital von 10 auf 15 Millionen Kronen erhöhen und die Emission der neuen Aktien noch in diesem Jahre durchführen.

Österreichisches Eisenkartell. Der Absatz der kartellierten österreichischen Eisenwerke zeigt für den Juni eine neue starke Besserung in allen Sorten, mit Ausnahme

181/201/1912

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

**Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek.
Sodronykötelek.**

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B/095/869/2A.)

von Schienen. Der Absatz in Stabeisen stieg um 115 523, in Trägern um 51 476 und in Grobblechen um 42.803 Meterzentner; in Schienen beträgt der Ausfall 19 902 Mtztr. Für das erste Semester ergab sich eine Absatzsteigerung in allen Sorten um 876 848 Meterzentner oder 25 pCt

Gründung einer Eisengesellschaft in Prag.

Wie gemeldet wird, ist die Vorbeilligung zur Errichtung einer Eisengesellschaft „Ferrum“ mit dem Sitze in Prag erteilt worden. Der Zweck dieser Gesellschaft, die vorerst ein Aktienkapital von 2.000.000 K haben wird, wird die Übernahme der fürsterzbischöflichen Berg- und Hüttenwerke in Friedland (Mähren) und des fürsterzbischöflichen Eisenhüttenwerks zu Rozmital (Böhmen) sein. Die Übernahme der genannten Werke wird in Form einer Pachtung auf eine bestimmte Reihe von Jahren erfolgen. Gleichzeitig soll die vor zwei Jahren durch die Mährische Agrar- und Industriebank gegründete Friedländer Eisenwarenfabrik, deren Aktienkapital 300 000 K beträgt mit der neuen „Ferrum“-Gesellschaft fusioniert werden. Die Transaktion soll unter Mitwirkung der Mährischen Agrar- und Industriebank durchgeführt werden. Die Aktien der Gesellschaft sollen nicht auf den Markt gelangen, sondern von den beteiligten Faktoren übernommen werden.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

1912. évi 7861. szám.

Versenytagyafási hirdetmény.

A petrozsényi m. kir. kőszénbányahivatal a **Wekerle-telepi ut építésével kapcsolatos munkálatokra** vonatkozólag ezennel

nyilvános pályázatot hirdet.

Az árlejtésen részt vehetnek mindazon hazai vállalkozók, akiknek üzletük gyakorlására hatósági engedélyük van.

A tervek és az ajánlati költségvetési minta, továbbá a pályázati feltételek Petrozsényban, a

m. kir. kőszénbányahivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, vagy pedig kívánatra 20, azaz husz korona előzetes beküldése után a pályázóknak megküldetnek.

Az ajánlatok **augusztus hó 25. d. e. 10 óráig** alulírott hivatalnál nyújtandók be.

Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel, az ajánlatok mellékletei ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva lepecsételt borítékban a következő felírással látandók el:

„Ajánlat a petrozsényi m. kir. kőszénbányahivatal Wekerle-telep nevű coloniájához vezető ut építésére“.

Ajánlat csakis az összmunkára és csakis a kőszénbányahivatal által kiadott űrlapokon tehető.

Ajánlattevő tartozik 1912. évi aug. hó 24 déli 12 óráig az ajánlati végösszeg 5%-át, azaz öt százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban a petrozsényi m. kir. kőszénbányahivatal pénztáránál letenni. Értékpapírok a budapesti áru- és értéktőzsdén legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek. A letett bántépénzről a letéti nyugtát nem szabad az ajánlathoz csatolni.

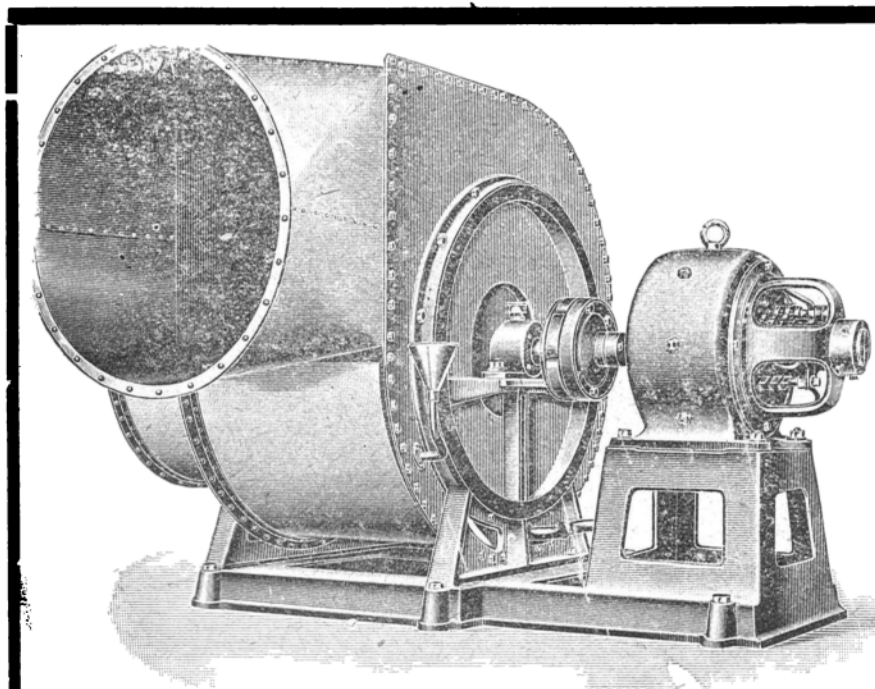
Az ajánlatok 1912. év aug. hó 25-én d. e. 10 órakor fognak a petrozsényi m. kir. kőszénbányahivatalnál felbontatni. A felbontásnál, illető-

Szlojtkai sós víz

CZUKORBETEGSÉG ELLEN
speciális gyógyital.
KÖHÖGÉST, REKEDSÉGET, IDULT GYOMOR ÉS
HUGYSZERV BAJOKAT
GYÖKERESEN GYÓGYIT.

Megrendelő a »Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli R.-T.«-nél Budapest. Telefon 162-84

(B/2270/728/52.)

Léghűtő és ventilációs berendezések

a legökéletesebb rendszer szerint,
hengerművek, üveghűtők, fonódák stb. számára ::

Német birodalmi és külföldi szabadalmak.

Gépházák, varrógép-, kerékpár- és automobil-gyárak fényező helyiségei, ásványolaj-rafinálók, zink és más kohászati üzemek léghűtőkamrái számára

A jelenkor legjobb és leghatásosabb ventilációs-berendezése.

Modern és hatásos portalanító berendezés.

Az Oberschlesische Eisenbahn-Bedarfs-Actien-Gesellschaft Friedenschütte így nyilatkozik:

„E hó 5-ről ke t szíves kérdézősködésére bizsággal tudatjuk, hogy mi az Öntől a finom átedog hengermű számára szállított ventilációs- és hűtőteleppel nagyon megvagyunk légedve, miután e telep egyszerű és jó.“
Az acélművek kezelésére.

Ventilációs berendezések modern, elsőrangú speciális gyára. ::

Maschinenfabrik OSCAR SIGHTIG & Co., KARLSRUHE (Baden)

leg a versenytárgyaláson az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Távirat útján küldött, elkésve érkezett, kellőképp fel nem szerelt, vagy pedig szóbeli ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevők ajánlatukkal a keresk. miniszterium 1911. évi 28735. sz. a. kiadott és a középítkezési munkákra és azokkal kapcsolatos szállításokra vonatkozó feltételek szerint maradnak kötelezettségben.

A m. kir. kőszénbányahivatal fentartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők között, tekintet nélkül az ajánlati összegre, illetve az egységárakra, szabadon választhasson, esetleg az összes ajánlatokat elutasíthassa, továbbá, hogy az összmunkákból egyes munkákat kikapcsolhasson.

Petrozsény, 1912 augusztus hó 3-án.

Kir. kőszénbányahivatal.

Ganz és Társa DANUBIUS

vasöntő- és gépgyár részvénytársulat
Budapest, X., Kőbányai-ut 31.

Különleges gyártmányai:

Bányászati és kohászati gépek. — Bányavillák. — Érczuzóművek. — Magasnyomású turbina szivattyúk a legnagyobb hatásfokkal. — Érc- és kőtörő, valamint osztályozó gépek. — Bányacsillékhez kéregöntésű és acélöntésű kerekek. — Téglagyári berendezések.

Árjegyzékkel és költségvetéssel szívesen szolgálunk.

(004/642/12)

GANZ-FÉLE

VILLAMOSSÁGI RÉSZV.-TÁRS.

Budapest, II., Lövház-u. 39.

Városi üzlet: IV., Koronahercég-utca 5. sz.

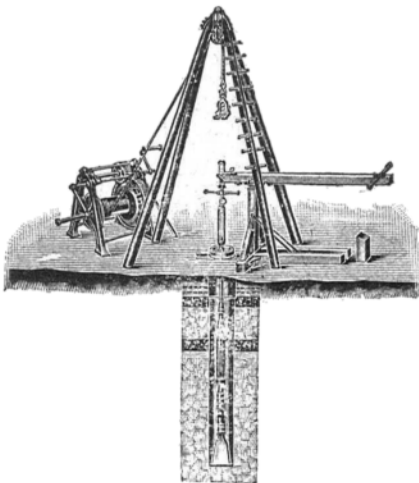
Különleges gyártmányai:

Villamos világítási és erőátviteli berendezések minden áramrendszerre. — Villamos üzemű bányavasutak. — Villamos bányavasutak. Motorok, transzformátorok, szerelési anyagok. — Ivlámpák. — Villamos ventilátorok bányüzemekhez. — Bányafelvonók.

Árjegyzéket és költségvetésszámítást kívánatra küldünk.

MÉLYFURÓ-SZERSZÁMOK és GÉPEK valamint teljes furó-készülékek

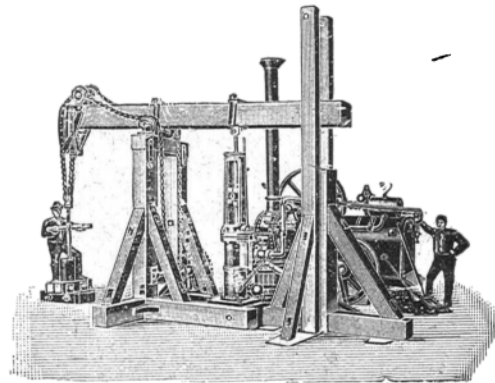
és berendezések viz, só, érc, olaj, káli szén stb. felkutatására és feltárására bármily mélységből és talajból kézi-, gép- és gőzüzemmel.

Kutakhoz
és kutfurásokhoz
minden cikk

Furócsövek,
szivattyúk és szelepek
nagy raktára.

Erdeklődőknek a 117. számú
katalogusunkat küldjük.

Tiefbohr-Maschinen- und Werkzeuge-Fabrik Nürnberg

Heinrich Mayer & Co.

NÜRNBERG-DOOS.

(1917/50/52/11)